

ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ НАФТОГАЗОВОЇ СФЕРИ

У сучасному суспільстві людині необхідні знання іноземних мов для спілкування з представниками інших країн, вміння працювати з іноземними документами, розуміння змісту аудіо- та відеоматеріалів і т.п. У наш час відбуваються суттєві зміни у сфері освіти у зв'язку з впровадженням інформаційних технологій. Використання мультимедійних засобів, Інтернет-ресурсів, навчальних програм та систем програмного забезпечення перекладу стало активно впроваджуватись у процес навчання іноземних мов, зокрема у процесі фахової підготовки перекладачів нафтогазової сфери.

Стрімкий розвиток інформаційно-обчислювальної та телекомунікаційної техніки сприяє інформатизації вищої освіти, вимагає необхідності підвищення якості підготовки фахівців з новим типом мислення і культури, що відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства й комунікаційного простору, породжуючи виникнення протиріч: між рівнем розвитку інформаційного середовища і якістю підготовки фахівців до здійснення сучасної іноземної комунікації; між обсягом інформації, що постійно збільшується, і можливостями індивіда до її сприйняття, обробки, засвоєння, передачі і використання у професійній діяльності. Вирішення зазначених протиріч сприяє впровадження інформаційних технологій в освіту, зокрема систем програмного забезпечення перекладу при фаховій підготовці перекладачів нафтогазової сфери. Проблемою розробки та впровадження інформаційних технологій у навчальний процес займається велика кількість провідних дослідників, серед яких Т. А. Дакукіна, С. А. Мишко, Є. Л. Носенко [1; 2; 3].

Необхідною передумовою впровадження інформаційних технологій у процес навчання є те, щоб кожен викладач усвідомлював той факт, що комп'ютер не є механічним педагогом, а засобом для покращення та розширення можливостей навчального процесу [3].

Використання перекладу у процесі навчання англійської мови сприяє розвитку основних мовленнєвих навичок [2]. К. Менк, наголошуючи на важливості комунікативного аспекту вивчення мови, стверджує, що для того, щоб вправи на переклад стали корисними для вивчення мови, вони повинні перестати бути лише засобом тестування певних навичок і приблизним перекладом для професійних цілей. На її думку, переклад має стати п'ятою метою викладання іноземних мов нарівні з оволодінням чотирма мовленнєвими навичками [4]. На нашу думку, слід використовувати переклад

під час проведення практичних занять, пояснюючи мету, спрямовуючи його на розвиток комунікативних навичок.

При перекладі текстів з української мови на іноземну і навпаки студенти звикли користуватися словниками, щоб знайти переклад окремих невідомих слів. Переклад текстів з використанням програм-словників є довготривалою справою, у ході якої користувачеві доводиться обробляти кожне слово і речення тексту. Прискорити і автоматизувати процес можна з використанням програм-перекладачів.

На відміну від електронних словників, програми-перекладачі опрацьовують цілий текст, результатом такої обробки є зв'язний текст іншою мовою. Робота програм-перекладачів базується на використанні електронних словників. Крім того, в них реалізовані алгоритми для узгодження слів в отриманому тексті відповідно до правил мови, на яку здійснюється переклад.

Програми-перекладачі відрізняються кількістю електронних словників, що використовуються для здійснення перекладів, алгоритмами, обсягом тексту, що може бути перекладений за один сеанс і т.п. Деякі з цих програм мають модулі, що вбудовуються в програми пакету Microsoft Office і призначені для перекладу текстів у вікні текстового процесора, системи обробки презентацій та ін. Крім того, як і словники, програми-перекладачі можуть розміщуватися на веб-сайтах. Наприклад, послуги онлайн перекладу надають Pragma (<http://www.translate.ua/uk/on-line>), Google Translate (<https://translate.google.com.ua/?hl=uk&tab=wT>), Bing Translator (<https://www.bing.com/translator>), Babylon (<http://translation.babylon-software.com/>), Free Translation (<https://www.freetranslation.com/>), Yandex (<https://translate.yandex.ua/>).

Комп'ютерний переклад, як правило, викликає скепсис у тих, хто професійно володіє англійською мовою – у викладачів і перекладачів, оскільки програма-перекладач робить безліч на перший погляд абсолютно безглузких помилок, пов'язаних з неправильним перекладом багатозначних слів, з узгодженням слів у складних реченнях. Проте зазвичай ці помилки абсолютно не випадкові, а навіть «лінгвістично логічні», оскільки показують відмінності в структурах мови оригіналу і мови перекладу.

Останнім часом все більше людей звертаються до машинного перекладу, вважаючи його надійним засобом трансформації інформації з іноземної мови на рідну і навпаки. Одним із видів завдань при фаховій підготовці перекладачів нафтогазової сфери може бути порівняння машинного перекладу з перекладом, зробленим студентом, що, без сумніву, підкреслить переваги останнього та сприятиме усвідомленню необхідності оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками. Викладач також може запропонувати студенту використовувати не один, а кілька альтернативних сервісів, порівнюючи переклади в різних системах і з різними налаштуваннями. Потім слід порекомендувати йому пошукати ці варіанти перекладу в інформаційно-пошукових системах і проаналізувати приклади контекстів, в яких зустрічається вираз, щоб вибрати найбільш правильний з усіх.

На нашу думку, велике значення має оцінювання результатів перекладу, тобто вміння зіставити переклад з оригінальним текстом, оцінити те, що втрачено при перекладі і внести певні корективи для досягнення високої якості результату. Чеський методист Дж. Шавелова вважає, що будь-який переклад повинен вести до дискусії, адже без цього використання перекладу в аудиторії – недоцільне [5]. Саме дискусії, в яких розглядаються мовні відмінності та аналогії, допомагають студентам краще зрозуміти взаємодію між мовами та з'ясувати причини проблем, які виникають при перекладі. Одне з завдань викладача – спрямовувати обговорення безпосередньо на оригінальний твір та сприяти тому, щоб дискусія велася іноземною мовою.

На думку Т. А. Дакукіної [1], системи машинного перекладу можна ефективно використовувати у процесі навчання читання оригінальної літератури. До позитивних моментів застосування, на думку дослідниці, належить більша швидкість читання, зниження мовного бар'єру, здатність систем перекладу до самонавчання. Проте машинний переклад слід використовувати фрагментарно. Основними компонентами вміння використовувати машинний переклад у процесі читання є ретрансформаційна і технічна навички. Віднесення цих дій до сфери навичок правомірне тому, що вони володіють такими властивостями як лабільність, стійкість, узагальненість, автоматизованість.

Ретрансформаційна навичка полягає в перетворенні граматичної форми слова в початкову (словникову) форму з метою її підготовки до пошуку еквівалента в іншій мові. Технічна навичка – це навичка автоматизованого виконання операцій та дій, спрямованих на пошук за допомогою сучасних систем машинного перекладу слова, словосполучення, речення, тексту оптимальним шляхом, з мінімальними часовими витратами.

Таким чином, інформаційні технології, зокрема системи програмного забезпечення допомагають студентам пов'язати нові знання з набутими раніше, сприяють мовній обізнаності та розвитку комунікативних навичок. Викладачам необхідно ретельно підбирати матеріал для перекладу, враховуючи його потенціал для проведення дискусії і проводити навчання, спрямовуючи його на розвиток основних мовленнєвих вмінь та навичок. Також застосування цих технологій у процесі фахової підготовки перекладачів нафтогазової сфери розвиває мотивацію студентів, що є одним з найважливіших факторів у процесі навчання. Перспективи використання інформаційних технологій на сьогоднішній день досить широкі.

Література:

1. Дакукіна Т. Машинний переклад при обученні чтению оригинальных текстов [Електронний ресурс] / Т. Дакукіна // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2013. – Ч. 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpudpu_2013_2_15.
2. Мишко С. А. Навчання перекладу як одного із засобів розвитку комунікативних навичок / С. А. Мишко // Фаховий та художній переклад : теорія, методологія, практика: матеріали доповідей VI Міжнародної науково-

практичної конференції 5–6 квітня 2013 р. / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2013. – С. 273–276.

3. Носенко Є. Л. Застосування ІТ в освіті / Є. Л. Носенко // Іноземні мови в школі. – 2004. – № 6. – С. 9–11.

4. Menck K. Current Trends in Translation Teaching [Електронний ресурс] / К. Менк. – Режим доступу : <http://uir.unisa.ac.za/xmlui/bitstream/handle/10500/2105/03Chapter2.PDF?sequence=1>

5. Savelova J. Teaching Translation of Specialized Texts after the Accession to the EU / J. Savelova // Od textu k prekladu / ed. by A. Duricova. – Prague : JTP, 2006. – P. 95–98.

УДК 316.7

С. Р. Стефанишин,
аспірант;

Н. Б. Слободян,
аспірант

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку світової цивілізації визначається як перехід від індустріального суспільства до інформаційного, появу якого пов'язують з інформаційною революцією, розвитком інформаційних технологій, що радикально змінюють суспільне життя.

У другій половині ХХ століття людство увійшло у нову стадію розвитку – епоху інформаційного суспільства.

Прорив в інформаційне суспільство відбувається в умовах прискореної автоматизації, роботизації і комп'ютеризації, що призводить до корінних змін соціально-економічних структур і переходу працівників в інформаційну галузь діяльності й в сферу послуг. Це поняття сьогодні використовують для визначення суспільства, у якому економіка, політика та культура залежать від створення, збереження і доступності інформації у національному і світовому масштабах. Навіть у розвинених країнах світу існують різноманітні підходи до становлення і розвитку інформаційного суспільства. Теоретичне обґрунтування розвитку інформаційного устрою значно відстає від практичних потреб, що розвиваються швидкими темпами. Практичним зрізом визначення актуальності теми є процеси становлення інформаційного суспільства як у світовому масштабі, так і на локальному рівні [4, с. 101-108].

Постіндустріальне суспільство – стадія суспільного розвитку, яка приходить на зміну індустріальному суспільству. Якщо попередня модель була зорієнтована на збільшення матеріального продукту за рахунок додаткової енергії, сировини, праці, то нова передбачає посилення фактора знань, інформації, використання відновлюваних видів енергії, захист довкілля.

Сьогодні ми переживаємо п'яту інформаційну революцію, пов'язану з формуванням і розвитком транскордонних глобальних інформаційно-